

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-159-6-39>

ЗМІНИ УПРАВЛІНСЬКИХ СТРУКТУР ТНК ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кравченко О. О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Лещенко М. М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу
Черкаського державного технологічного університету*

Пасенко В. М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу
Черкаського державного технологічного університету
м. Черкаси, Україна*

Сучасний стан світового розвитку характеризується активними процесами цифровізації, в ході яких інформаційні технології трансформують економічні та соціальні відносини таким чином, що перепони, які існують у міжнародних економічних відносинах зникають зовсім, або ж зводяться до мінімуму. Економічні та управлінські процеси, які реалізуються в діяльності міжнародних підприємств (транснаціональних корпорацій, ТНК) головним чином забезпечуються інформаційно-комунікаційними технологіями, дозволяють забезпечити таким підприємствам нові конкурентні переваги на світовому ринку. Так, на сьогодні вже реалізованими є можливості дистанційної зайнятості, вдало об'єднуються через кордони міжнародні мережі виробництва і збуту товарів та послуг. Впроваджуючи сучасні засоби цифрових технологій, транснаціональні корпорації виводять власну економічну діяльність на новий, віртуальний рівень, що проявляється, перш за все у використанні глобальних електронних мереж для передачі та обміну даними під час реалізації власних операцій. Особливо відзначились в даних процесах ТНК сфери телекомунікацій та мобільного зв'язку, що за рахунок нових мобільних додатків, які активно

використовуються в міжнародній торгівлі одночасно і як товар і як засіб продажу, забезпечили собі довгострокові конкурентні переваги. Серед них слід виділити «Amazon», «Apple», «AT&T», «Alphabet», що опинилися у переліку лідерів серед найбільших ТНК за 2020 рік. Зокрема, компанія «Apple» посіла третє місце у рейтингу Fortune Global 500 за прибутком (260,174 млрд. дол. США) та дванадцяте місце – за доходами (55,256 млрд. дол. США) [1].

В ході зміни управлінських структур сучасних ТНК відбувається переорієнтація на збільшення витрат ТНК секторах інформаційних технологій, хмарних сервісах та концентрації на формуванні інформаційних центрів. Зокрема, ці сектори підвищують ефективність підприємств через покращення систем захисту та аналізу даних, а також можливості віддаленого вирішення ряду виробничих та управлінських завдань. За оцінками аналітиків, у 2020 році світові витрати на інформаційно-комунікаційні технології склали майже 4,3 трлн. дол. США, що на 3,6% буде більшим у порівнянні з 2019 р. (4,15 трлн. дол. США) [2]. В той же час, існуючі нерівномірності у використанні цифрових технологій ТНК спричиняють також значну різницю між показниками організаційно-управлінських та виробничих витрат компаній на інформаційні технології: деякі ТНК збільшують витрати, щоб тоді успішно використати кризові ситуації у світовій економіці, інші ж, діють у протилежному напрямі – зменшують або часом навіть заморожують бюджети (рисунок 1).

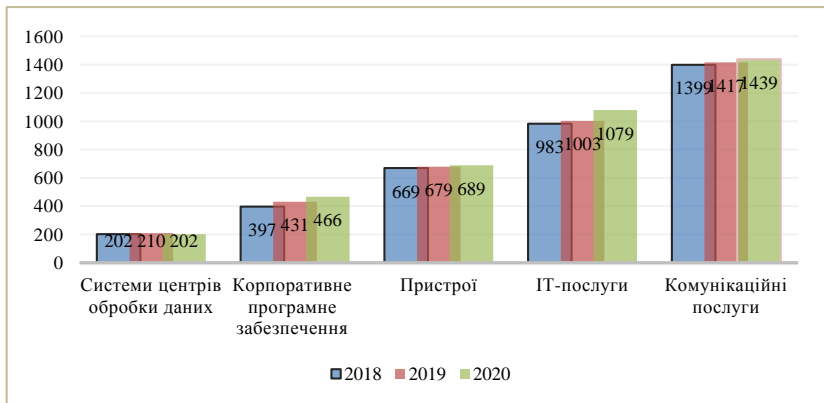

Рис. 1. Розподіл корпоративних витрат ТНК в розрізі сегментів ІТ-ринку, 2018-2020* рр. [3]

* попередні оцінки

Варто відзначити певне сповільнення обсягів витрат міжнародних компаній у секторі цифрових технологій у 2020 р. внаслідок впливу пандемії COVID-19. Також, пандемія збільшила розрив між традиційними та новими технологіями для використання в управлінні та діяльності компаніями. Так, за оцінками фахівців, протягом наступних 5 років зростання традиційних витрат на технології відбуватиметься за рахунок лише чотирьох платформ: хмарних сервісів, мобільних сервісів, соціальних платформ і аналітики великих даних. Тим часом економія коштів, за рахунок використання хмарних сервісів та автоматизації, призведе до того, що більше витрат буде перенаправлено на нові технології, такі як штучний інтелект (Artificial intelligence, AI), робототехніка, доповнена/віртуальна реальність AR/VR (Augmented reality, AR Virtual reality, VR) та блокчейн.

Так, у 2021–2023 роках загальні витрати на ІКТ зростатимуть щонайменше на 5% щорічно завдяки розширенню спектру нових технологій. Зростання традиційного апаратного забезпечення, програмного забезпечення та послуг буде відбуватися за рахунок хмарних та мобільних пристроїв і підтримуватиме стабільну частку загальних витрат бізнесу [4].

Доцільно звернути увагу на те, що актуальними є напрями розвитку ТНК у цифровій сфері, які пов'язані зі сферою «Інтернету речей» (Internet of Things, IoT). Завдяки IoT-сфері сучасні підприємства отримують додаткові можливості для оптимізації ведення та підвищення якості бізнесу, збільшення ступеню задоволеності клієнтів, взаємин між споживачами та виробниками та загалом підвищення рівня ділової активності в галузі.

Швидкі технологічні зміни, що ведуть до скорочення життєвого циклу продукту, зробила інновації та технології ключовим джерелом конкурентної сили сучасних підприємств. Компанії вдаються до різних дій, тактик та стратегій щоб досягти високого технологічного рівня як процесу виробництва, так і самого продукту, і, тим самим, підтримувати власну конкурентоспроможність. У результаті, масштаби діяльності НК все більше перевершують національні межі, причому не лише у процесах виробництва та маркетингу, але в технологічних досягненнях, дослідженнях та розробках. Сьогодні нові потреби, виклики або тенденції можуть виникнути на будь-якому ринку, інколи територіально абсолютно відділеному, а сучасні новітні технології можуть бути розташовані на іншому. Тому, серед основних завдань сучасних корпорацій, на сьогодні є прагнення отримати нові конкурентні переваги за рахунок використання цифрових технологій, всебічного використання потреб інформатизації світової економіки.

Використовуючи засоби ІКТ, сучасні ТНК виводять міжнародну торгівлю на новий, віртуальний рівень, що проявляється, перш за все у використанні глобальних електронних мереж для передачі та обміну даними під час реалізації власних операцій. Зокрема, найпопулярніший серед засобів – Інтернет-мережа – сприяла розширенню діапазону комерційних відносин. Електронна комерційна діяльність дозволяє сучасним компаніям здійснювати транскордонні операції на більш ефективному рівні, тісніше взаємодіяти з глобальними постачальниками та значно швидше реагувати на мінливі запити споживачів.

Література:

1. Fortune Global 500. URL: <https://fortune.com/global500/2020>.
2. International Data Corporation (IDC). 2019. URL: <https://www.idc.com>.
3. Gartner, Inc. The official site. URL: <https://www.gartner.com/technology/research.jsp>.
4. IDC – Global ICT Spending. Forecast 2020 – 2023. IDC Corporate. URL: <https://www.idc.com/promo/global-ict-spending/forecast>.